

La palmera de blat. De Mercè Ibarz. Barcelona: Quaderns Crema, 1995. (297 pàg.)

La palmera de blat, contrapunt a l'anterior *La terra retirada*, consolida la posició de Mercè Ibarz, que ja havia cultivat el gènere de l'assaig històric i el de la biografia, en el món de la ficció. *La palmera de blat*, però, és també una revisió de la història i del periodisme, del seu valor ètic, de la seva funció en un món en què "les màquines poden seguir el curs del temps" (19); i una pregunta amb respostes fragmentades sobre quina història i quin periodisme pot redimir del silenci les veus que no han de ser oblidades perquè formen part del nostre passat, del nostre present i ho han de continuar sent del futur, si és que aquest ha de ser nostre.

"L'oblit és una forma de la memòria" (12) pensa Irene, la protagonista de *La palmera de blat*, abans d'emprendre el viatge cap al seu poble Salavai per assistir a l'enterrament del seu avi centenari i després d'ajornar un altre viatge, aquest cap a Sarajevo com a reportera de televisió. Però el viatges d'Irene són sobretot viatges interiors cap a la profunditat de la memòria per a rescatar de l'oblit les pors, les tragèdies, la vida i la mort. Rescatar, però, de vegades vol dir acceptar que hi ha preguntes sense resposta, que no hi ha solució a la veritat com diu el rabí de la història que la metge Jane explica a Irene que busca desesperadament poder entendre per què no van avortar totes les dones violades brutalment pels conqueridors. Escriure una història resistent al silenci vol dir també acceptar que no es pot entendre quin país ha quedat i quin país podrà ser reconstruït per infants nascuts en l'abandó, engendrats en l'odi. "Només pot abandonar qui ha lluitat" (p. 130), per això, Irene retorna a Salavai i retorna a Sarajevo, per lluitar i per dialogar amb el passat, amb l'abandó del seu avi Andreu que va decidir morir amb la neu, amb el seu cosí Daniel atrapat per un tractor, signe del temps, dels canvis d'una terra que ha passat de tenir llauradors a tenir pagesos a tenir agricultors. D'una terra, com la de Milena, filla de musulmà i de croata que després de la mort del seu marit Josip, serbi, decideix que ja no té país, i que per tant el seu exili és a dintre i a fora, sense retorn. A Irene, però, li queda el record, les històries que poden ser explicades, la reconciliació, les veus davant la càmera que Jane i

Milena li han deixat. En canvi, per elles, "la guerra s'endua història avall les històries de Salavai" (207).

La narració de *La palmera de blat* és als límits de la realitat. Antònia, la cunyada d'Irene, ho ha entès, "el seu realisme podia viure sense respostes a totes les preguntes" (206). L'única manera d'escriure és des de la fragmentació, acceptants els misteris, i intentant donar eco a totes les veus que parlen per Irene i a través d'Irene, i també a totes les dones que li han deixat l'herència: la iaia Lola, la mare Elvira, Maria, Antònia; elles, com la Coveneta són passat, present i futur. Canvi i permanència, terra perduda i terra retrobada, història i realitat, vida i mort, no es resolen en *La palmera de blat* en una fusió de contraris, sinó que acceptar-los en tensió és al capdavant l'única veritat que li queda a Irene abans d'haver-se de posar la "carena professional" i seguir filmant la guerra.

Neus Carbonell